

Petra Schilder kan ondanks alle trauma's het moois zien

Later, dat is nu

Op 1 januari is het straks 20 jaar geleden dat Volendam breaking news was in Amerika (CNN) en Groot-Brittannië (BBC). Nederland raakte geschokt, omdat bar De Hemel in brand stond en tientallen feestvierende kinderen – van buiten en van binnen – verword raakten. Veertien jongeren kwamen te overlijden, duizenden mensen waren betrokken. Families, vrienden, omwonenden, hulpverleners, ooggetuigen, velen raakten getraumatiseerd. Naast de vele drama's bracht de nasleep van de Nieuwjaarsbrand ook onvoorstelbare veerkracht en verrassende soms ontroerende gebeurtenissen met zich mee in de twintig jaar daarna. De Nivo brengt een reeks verhalen met mensen uit die betrokken groep. Vandaag Petra Schilder. De dochter van juwelier Piet Schilder (vik) verloor bij de ramp haar (paarden) vriendin waarmee ze alles deelde, Sharon Sombroek, destijds 13 jaar. En voor Petra bleef het niet bij die ene 'bijna dood-ervaring'. Tot twee keer toe werd een gewapende overval gepleegd in de juwelierszaak. Drie jaar geleden overleed de naamgever, haar vader Piet.

Eddy Veerman

Ze vindt het moedig, dat mensen – ook straks op het podium tijdens 'Volendam Spreekt' – hun verhaal doen, nu het bijna twintig jaar geleden is. Moed, die ze zelf bij elkaar moest rapen. „Vanochtend twijfelde ik nog. Ik praat er gewoon liever helemaal niet over.” Dan komt het immers dicht bij. Petra: „Mijn partner Sam Veerman is al meer dan dertien jaar bij me, maar hij weet ook niet veel. Mijn moeder (Nelleke, red.) zei me dat het misschien juist goed is om te vertellen.” Ook nu haar meisje van toen inmiddels zelf kinderen heeft: Bo (7) en Tom (3). Ze hadden mama beloofd tijdens het interview buiten te spelen, maar laten toch enkele keren hun ontwapenende gezichtjes zien, met een lach die iedereen doet smelten. Tuurlijk hebben ze iets nodig van mama, maar het lijkt alsof het zo moet zijn, alsof ze op die momenten voelen dat mama hen ook nodig heeft.

heette haar paard. 'Dat beloof je hè?', voegde ze er aan toe. 'Tuurlijk', zei ik dan. 'En jij voor Michael – zo heet mijn paard – als ik doodga.' 'Beloofd', zeiden we dan tegen elkaar..."

Sharon zei: 'Als ik dood ga, dan zorg jij wel voor Pi, toch?' Pita, zo heette haar paard. 'Beloofd', zeiden we tegen elkaar'

Meiden, kinderen eigenlijk, die zich bekommerden om hun trouwe viervoeters. Op weg naar de puberteit, pratend over een onderwerp dat je het liefst ver vooruit duwt. Helemaal als je jong bent, dan ben je voor je gevoel onsterfelijk. Maar de ongeremde liefde voor hun paard bracht hen toch tot die vertederende beloftes.

„Vlak voor de Nieuwjaarsbrand ging die boer weg, ik heb mijn paard toen bij Boer Dijkstra op de Alida Hoeve gebracht. Sharon er tegenover, maar we zagen en spraken elkaar nog elke dag. Die oudejaarsavond kwam Sharon naar me toe. Ze was zó blij. Ze vertelde me iets wat ik aan niemand mocht doorvertellen. Die laatste weken was zij verliefd geworden op een jongen en die rende steeds voorbij de paardenstal. Ze was zó verschrikkelijk blij, want ze hadden voor het eerst gezond met elkaar. Toen ze dat geheim had gedeeld, kreeg je rond middernacht het liedje 'Angels' van Robbie Williams. We zongen samen, heel hard. Sharon kon je heel goed horen. Ze was altijd erg aanwezig", twinkelen de ogen van Petra even. „Als ik dat liedje sindsdien hoor op de radio, dan moet het uit. In het begin moest ik dan meteen huilen. Nu word ik boos. Het maakt een herinnering los, waar ik niet aan wil denken. Ook al zongen we het samen met zoveel vreugde; een half uur later was Sharon dood.” Dat hoorde haar hartsvriendin pas veel later. Toen de Kerstversiering vlam vatte, zag ze nog dat een barkeeper probeerde het vuur te doven. „Op dat moment was er nog geen echte paniek, tot dat er een grote vlam ontstond en brandende takken naar beneden vlieden.”

Leven

„Iedereen begon te schreeuwen en te duwen. Het vuur was achter en boven ons, maar we konden niet wegkomen. Ik werd omver geduwd. Op de grond liggend, dacht ik: 'dit was het, ik ga dood.' Ze was heel rustig, deed mijn ogen dicht. Ik gaf mezelf over. Waarschijnlijk ben ik even buiten bedriegen. Het was donker en

warm en in de verte zag ik licht. Dat licht scheen op de 'dode mensen', naast me en half over mij heen hangend en liggend. Ik dacht aan Michael. Wie moest er nou voor hem zorgen? Dat gaf me kracht, om overreind te gaan. Om me los te voelen van de anderen. Ik deed mijn lange laarzen uit en kroop onder enkele andere jongeren vandaan, in de overtuiging dat zij overleden waren. Ik liep zelfs over enkele heen. Ik zag Linda Bond liggen. Ze had haar ogen gesloten. Heel gek, nu ik er zo weer over praat. Ik moest zo snel mogelijk naar buiten. Want daar was 'leven'. Iemand riep mijn naam. Het was Jerry Koning. Ik reikte mijn hand en trok hem omhoog.”

„Ik liep met mijn blote voeten door wat glas, daarna ben ik een stukje van de film kwijt. Waarschijnlijk ben ik door Simon Molenaar in een huis dichtbij gebracht. „Vanaf daar weet ik het weer. In de gang kwam ik één van mijn vriendinnen, Eline van Pooij, tegen en ik was zó blij haar te zien, dat zij nog leefde. Ik werd met enkele anderen onder de douche gezet en trilde enorm. Daarna liepen we naar een ambulance, daar zaten we met zes personen in. Ik schreeuwde van de pijn, in mijn gezicht, aan mijn armen en handen. Eén van de anderen vroeg of ik alsjeblift stil wilde zijn, maar het was niet te doen. Het trillen, het branden.” In het ziekenhuis, De Heel in Zaandam, kreeg zij al snel een wustzijn geraakt, want later werd zij wakker. Het was donker en

eerste in het ziekenhuis. Mijn ouders zouden die nacht met wintersport gaan en vertrekken zodra wij binnen zouden zijn. M'n vader kwam wat later en was boos toen hij binnenkwam. Want wat moest ik daar in De Hemel? Ik lag daar al ingepakt in folie, dus hij was ook wel geschrokken en ik denk dat hij daarom zo reageerde. Ik merk het nu wel eens aan mezelf, als onze kinderen iets gebeurt, dan word ik ook eerst boos. Omdat je het erg vindt dat ze pijn hebben en je machteloos bent.”

Ze was naar voren gegaan, nadat ze bij mij was weggelopen en even later in de verdrinking gekomen toen de paniek uitbrak'

Dat haar huid nog klokkaaf is en slechts op enkele plekken – ellen-boog en één van haar handen – beschadigd raakte, wijt ze aan het dragen van een lange dikke spijkerjas. „Ik ben eigenlijk de enige van onze groepen die niet zo ernstig verwond is geraakt.” Terwijl ze huidtransplantaties onderging, kreeg ze in de eerste week een granaatinslag te verwerken. „Sharon, mijn vriendin

waarmee ik elke dag optrok, was niet meer... Zij was naar voren gegaan, nadat ze bij mij was weggelopen en even later in de verdrinking gekomen toen de paniek uitbrak.” Op de luifel probeerden barmedewerkers en dorpsgenoten haar nog te reanimeren. Tevergeefs. „Het was verschrikkelijk... Ik kon niet eens bij de begrafenis zijn. En, dat vind ik nog steeds zó erg: ik had haar iets beloofd en dat kon ik niet waarmaken. Haar paard was al verkocht toen ik na twee weken uit het ziekenhuis kwam, want haar ouders vonden het te moeilijk om iemand anders op haar paard te zien. Zo legden mijn ouders het me uit.” Haar eigen paard leeft nog steeds. „Hij is 27 jaar en wordt nu echt oud. Nicky kan niet meer malen met z'n kiezen, dus ik breng komende winter een paar keer per dag een zelfgemaakt papje bij hem en dat doe ik met liefde. Onze dochter Bo 'stapt' nu zelf op Nicky en vindt het prachtig om in de stal bezig te zijn.”

Bo weet in hoofdlijnen wat mama is overkomen. „Haar vriendinnetjes vragen, als ze mijn littekens zien, wel eens of ik gevallen ben. Maar je ziet het nauwelijks. Ik zie niet eens meer dat mijn vriendin Eline geen vingertje meer heeft. Ze kan en doet bijna alles.” „Ik ben voorzichtig met het vertellen van het verhaal aan de kinderen. Bo slaapt in een soort van huisje en toen ze een keer het deurtje dicht wilde doen, zei ik 'doe maar niet, want als er brand komt, kun je er niet uit...'. Stond

nachts zou gebeuren.” De uitgestalde juwelen, de horloges en sieraden, ze vertegenwoordigen veel geld, maar vooral ook het levenswerk van haar ouders. Ze beseft inmiddels dat zij met haar werk ook trauma's riskeert. „Maar we hebben samen zoveel bereikt. Dus ik laat ons niet wegjagen door die overvallen. Ik wil door. Mijn moeder heeft altijd gezegd dat het hun tweede huis is. Samen zijn ze met niks begonnen en hebben het opgebouwd, zeven dagen in de week, met een hart voor de winkel. Dat willen mijn zus en ik graag voortzetten. Ik ben trots op mijn ouders. Mijn vader had psoriasis en kon op een gegeven moment niet meer volledige werken, maar mijn moeder heeft kennis op alle gebieden. Zo als ze nu ook alles doet. In de winkel, maar ook als oppas van onze kinderen.” „Mijn vader kwam altijd bij mijn zus en bij mij, nog vóórdat we in de winkel bezig gingen. Als we dan aan het werk waren, zat hij vaak op de computer, tegenover ons. Dan kon je hem hard horen typen. En hij tikte altijd met zijn voet. Ik krijg dan wel eens van collega's te horen 'je doet precies als je vader'. Ik was als tiener altijd in de winkel. Volgens mijn moeder zei ik niet zoveel, maar ik luisterde, keek en dat heb ik allemaal opgeslagen. Als mijn vader iets moest repareren, stond ik er bovenop en daarom weet ik veel. Toen zijn ogen slechter werden, zei hij vaak 'doe jij het even'.” „Mijn vader had mensenkennis. Net als hij, voel ik ook goed aan of het oké is of niet als we bijvoorbeeld gesprekken met zakenrelaties hebben.”

EMDR

Om de schokkende gebeurtenissen te verwerken, onderging Petra EMDR-therapie. „Als nu iemand de winkel zou binnenkomen met andere bedoelingen, dan denk ik: mij pakken ze niet meer. Ik voel gewoon dat ik in evenwicht ben. En dat is lange tijd niet het geval geweest. Na de Nieuwjaarsbrand en de eerste overval had ik hele moeilijke periodes. Daarom slik ik al geruime tijd een type antidepressiva. Ik heb geprobeerd om zonder te leven. Want ik heb geleerd dat mijn gedachten de werkelijkheid bepalen, dus als ik die zelf naar het positieve stuur, dan zou het zonder hulp van een medicijn moeten kunnen. Toch lukt me dat nog niet. En dat accepteer ik voorlopig.”

„Ik heb nu de meest heftige emoties onder controle en nu kan ik het mooie van alles zien. Voorheen, wanneer ik boven op een skipiste stond, dan ging ik naar beneden, zonder de omgeving in me op te nemen. Nu kijk ik eerst om me heen, naar de schoonheid.” In die hele zware tijden zonk zij naar onpeilbare dieptes, door de optelsom van wat haar was overkomen. „Ik had een periode dat ik heel goed kon begrijpen waarom mensen geen toekomst meer zagten voor zichzelf. Nu kan ik het me niet voorstellen, maar destijds reed ik wel eens in een auto en deed ik mijn ogen dicht, in de hoop dat ik tegen een boom zou rijden. Dat was ook de periode dat mijn moeder, als ik op vrijdagavond klaar was met werken in de winkel op de dijk en alleen naar huis ging, achter me aan liep. Ze vertrouwde het niet helemaal. Hoewel ik niks deed van die gedachten. Maar dat is een moeder, die voelt dat. Gelukkig kan ik me nu niet meer voorstellen wat ik toen dacht.”

Ze heeft tevens een natuurlijk 'medicijn' en laat zich graag omringen door dieren. „Als ik me soms niet helemaal oké voel – Sam stuurt me ook wel eens heen als hij het merkt – ga ik even naar de paarden en dan kom ik als nieuw terug. Ze voelen wat jij voelt. Ook na die gebeurtenissen: als ik wel eens verdrietig worden steeds beter, wat betreft alarm en veiligheid. Ik kan nu inloggen op mijn telefoon en kan alle camera's zien, als het 's

leeftijd de kans groot is dat hij er volgend jaar misschien niet meer is en daar probeer ik me op voor te bereiden. Maar het is niet voor te stellen.”

Ik pakte de hand van mijn vader en bedankte hem voor alles'

Die gevoelsomschrijving heeft zij vaker dan gewenst al op haar levenspad gekregen. „Drie jaar geleden bezocht mijn vader Breitling in Zwitserland. Hij voelde zich niet goed en toen hij landde, zijn Marian en Sam meten met hem naar het AMC gegaan. Onderzoek wees uit dat hij slokdarmkanker had. Ik was er bij toen hij dat te horen kreeg. Ze hadden een behandelplan klaar, maar omdat hij zo verzwakt was, konden ze dat nog niet starten. Ik merkte meteen aan hem dat hij geen rekening had gehouden met deze diagnose. Hij wilde absoluut geholpen worden. 'Al moet ik kruipen', zei hij.”

„Hij zou na twee weken naar huis komen, maar op een gegeven moment werden we gebeld, dat we moesten komen. Toen ik binnen liep, kwam een dokter op me af rennen. De situatie was opeens zó slecht, dat we snel bij hem moesten komen. We kwamen een kamer binnen en daar lag hij, met tien artsen om zijn bed heen. Ik hoorde hem ademen, maar er werd ons duidelijk gemaakt dat ze niets meer konden betekenen, dat we afscheid moesten nemen. Bedroefd...”

„Ik heb alles gezegd wat ik nog tegen hem wilde zeggen. Pakte zijn hand en bedankte hem voor alles. Ook dat hij altijd klaarstond toen ik met mijn paard nog dressuurwedstrijden reed. Op zondagochtend, ergens ver weg, dan reed hij met de trailer heen, terwijl hij dan tot 's avonds laat had opgetreden met de band.” „Toen ik dat had gezegd, zag ik dat zijn wang een trekje maakte. Een teken dat hij me hoorde. Daarna gingen de stekkers eruit en ging het kaarsje langzaam uit. Ik was rustig, net als op het moment dat ik op de grond lag in De Hemel. Ik gaf me over.” „Ik geloof eigenlijk nergens in, maar sindsdien gebeuren vreemde dingen. Een aantal keren iets met klokken. Met die van mijn moeder en zus gebeurde iets op tijdstippen, die je denkt: hoe bestaat het? Laatst kwam ik bij een vrouw, die dingen zei, die zij nooit kan weten. Ze vroeg ook of ik wel eens dingen 'doorkrijg'. Sinds ik daar op let, zijn er dingen gebeurt, heel apart. Dan moet er wel iets zijn.”

Verdriet

Op het dressoir 'staat' vader Piet. „Toen ik met Sam in ons huis trok, durfde ik geen foto van Sharon op het dressoir te zetten, dan zou ik telkens meteen verdrietig worden. Met mijn vader en onze overleden hond uit het ouderlijk huis heb ik dat wel gedaan en ik merk dat ik er gaandeweg beter mee om kan gaan.” „Ik kon ook maar één keer per jaar naar het graf van Sharon. Als ze jarig was, zette ik iets neer, maar dan kwam ik altijd ontdaan van verdriet terug. Sinds mijn vader op de begraafplaats ligt, kom ik er vaker. Het moet gewoon. Op zijn verjaardag ga ik heen, met een bloemetje. En dat helpt me wel. Dan staat 'Tommie 'Lang zal je leven te zingen' naast de grafsteen. 'Mag ik op de foto met opa?' vraagt hij dan. Hij snapt nog niet alles. Maar het helpt me wel als we daar samen zijn.” „Tot vorig jaar kon ik het emotioneel ook niet aan wanneer ik Sharons moeder zag, dan begon ik meteen te huilen. Nu gaat dat beter en heb ik ook contact met haar. Dan vul ik op de stal de emmers met paardenmest, die haalt

zij en er gebruikt ze voor haar volkstuinje.” Bepaalde nare ervaringen laat zij toe. „Andere juist liever niet. Ik heb bijvoorbeeld geen behoefte om naar de rampplek te gaan. Praat anders ook nooit over De Hemel. Ik merk wel dat ik sterker word, als het om bepaalde heftige situaties gaat, maar als ik er nu over nadenk dat ik De Hemel binnen zou gaan, dan voel ik al benauwdheid opkomen.” Dat zegt alles over de impact van de plek des onheils. „Ik ben er in het eerste jaar na de ramp geweest en wilde dat daarna afsluiten.” Maar het kan zijn dat de kinderen er over enkele jaren naar vragen. „Als ze misschien de leeftijd hebben die ik toen had en ze zouden behoefte hebben, dan zou ik dat misschien wel doen.”

Ik werk hard om de droom, een boerderij te kopen om dieren op te vangen, echt te realiseren'

„Nog niet zo lang geleden had ik een periode dat ik 's nachts niet in slaap kon komen. Iemand wees me op het boek van Michael Pilarczyk, 'Master your mindset'. Het gaat onder meer over de kracht van je gedachten. Hij heeft ook een Moments Meditation App. Daarnaast ga ik af en toe naar Rajani, een masseuse hier in Volendam. Zij voelt goed aan waar het bij mij aan schort. Dan gaat het met name over planning en communicatie.”

„Rajani heeft me ook het belang van goede ademhaling bijgebracht. Als je dat op een goede manier doet, geeft het, net als meditaties, rust in mijn hoofd en ik slaap heerlijk 's nachts.” „En wat we thuis regelmatig doen, is een wintje bij het eten, of wanneer de kinderen slapen. Regelmatig hebben we zomaar taart. Want het kan zo over zijn.” „En ze zeggen wel eens dat je een droom moet hebben. Tijdens onze relatie heb ik vaak gezegd tegen Sam dat mijn droom is om later een boerderij te kopen, waar we dieren kunnen opvangen. Daar werk ik al jaren heel hard voor, om straks die droom ook écht te realiseren.” Het is een levensles, opgedaan na het overlijden van haar vader. „Hij zei altijd 'later', als het over zijn pensioen en zijn dromen ging. Maar later komt niet. Althans, je moet er niet op blijven wachten. Het gaat om nu.”

„Je gedachten bepalen de werkelijkheid en de gedachte dat als mijn vader zou zien, hoe we drie jaar later alles hebben ingericht en doen, dat zou hem trots maken en dat geeft me kracht.” „In de winkel praten we wel eens over hem, maar privé hebben mijn moeder, m'n zus en ik niet zulke diepzinnige gesprekken. M'n moeder heeft het heel moeilijk gehad met het verlies van mijn vader, dat vond ik weer heel erg moeilijk, om haar te zien worstelen. Gelukkig gaat het nu beter en kan ze genieten van wat de dag brengt, ook alleen.”

„Het is heel gek, net of hij zo, iedert moment, binnen kan komen lopen, zo voelt het nog.” Binnenkort gaat ze verder in pa's voetsporen en iets specialistisch leren: mechanische uurwerken. „Ik geniet van dit werk. We krijgen eigenlijk altijd blijde mensen binnen. Soms, als een bestelling vertraging op loopt, worden mensen verschrikkelijk boos. Ik snap dat het vervelend is, maar het is niet van levensbelang. Dan moet ik even tot tien tellen. Mijn moeder zegt dan 'ga even op het Haavendijkje zitten', dan word je weer rustig. En aan het eind van de dag is er altijd Nicky. Laarzen aan, de stal, het mesten, heerlijk.”